

N:o 33.

Af Herr **E. G. Boström**: *Om ändring eller tillägg i 54 § Utsökningslagen.*

I nu gällande utsökningslag, 54 §, förekommer följande stadgande:

“Vill man på grund af dom eller utslag, hvarigenom betalningsskyldighet blifvit gäldenär ålagd, erhålla utmätning hos denne, ingifve till utmätningssmannen domen eller utslaget samt, då fråga är om skiljemannadom, öfverexekutors beslut om dess verkställande, så ock, der fordran är på skuldebref eller annat skriftligt fordringsbevis grundad, fordringsbeviset i hufvudskrift.“

Denna bestämmelse, att nemligen för att vinna utmätning fordringsbevis i hufvudskrift skall till utmätningssman ingifvas, har vållat icke ringa bekymmer hos vederbörande fordringsegare för de olägenheter och vådor, som dermed äro förenade.

Föreskriften att fordringsbeviset skall till utmätningssman *ingifvas*, lär icke kunna tolkas annorlunda, än att detsamma skall *till honom aflemnas och hos honom förblifva*, till dess utsökningsärendet blifvit bragt till slut. Kändt är emellertid, att gäldenär utan synnerlig svårighet kan under åratals uppehålla fordringsegare i hans rätt, äfven då denna är ostridig; och att dylika utvägar ofta nog, i synnerhet under tider af allmänt penningebetryck, tillgripas, har erfarenheten nog samt ådagalagt.

För skuldebrefvets förstöring genom eldsolycka eller på annat sätt erbjuder dock kronofogdes eller länsmans bostad, ofta i en aflägsen trakt eller i en tätt bebyggd by, intet skydd. Skulle, såsom tänkas kan, vederbörande utmätningssman genom vårdslöshet eller brottsligt förfarande förskingra handlingen, har fordringsegaren icke laglig rätt att för hvad som hos honom kan brista, undfå ersättning af statsverket. För att utfå sin rätt har dock fordringsegaren ej annat val än att på vinst och förlust afhända sig sin egendom, värdehandling, eller ock låta gäldenären blifva i ro, och dock är det gäldenär, som brustit i sin åtagna förpligtelse, då han uteblifvit med likvid å förfallotid.

Utom den våda ett skuldebref är underkastadt hos utmätningssmannen af ellsolycka, förskingring, tjufnad eller vårdslöshet, blottställer sig fordringsegaren för äfventyr jemväl genom handlingens försändande med allmänna posten, i bästa fall uppehåll med ersättnings utfäende. Härtill kommer att tiden för skuldebrefs förnyande kan under ärendets behandling inträffa, och, är skuldebrefvet intecknadt, kan genom vidriga omständigheter lätteligen ske, att tiden för inteckningens förnyande genom den ena eller andras vållande går till ända — och så uppstår rättegång om ersättningsskyldigheten, och utgången kan vara tvifvelaktig, äfven om utmätningssman orsakat dröjsmålet; ty denne tjänsteman har ej åliggande att vidtaga åtgärder för skuldebrefvet bibehållande vid gällande kraft.

Härtill kunde läggas ytterligare flera olägenheter som af berörde stadgande kan in praxi uppstå för fordringsegaren; men det lärer af hvad jag här ofvan tillåtit mig antyda icke kunna bestridas, att genom oftanämnda stadgande vådor af betänklig art förefinnas och detta endast för fordringsegaren, ej för gäldenären, som är den försumlige.

Det motiv för stadgandet, som åberopats, att nemligen eljest gäldenären blefve beröfvad utvägen att, då han fått veta, det utmätning äskats, kunna hos utmätningssmannen infria skulden och sålunda förekomma utmätning, erbjuder osökt det spörsmål: bör ej förutsättas att gäldenär har kännedom derom, att skyldigheten att betala förfallen, ostridig skuld förefinnes, oberoende af ifrågasatt utmätning, äfvensom att lagen medgifver fordringsegare att vinna utmätning för så beskaffad fordran. Det vill synas, som berörda motiv ej förutsatte "bristande förmåga", utan "tredska" hos gäldenären, att denne nemligen endast i följd af förestående utmätningen fullgjorde sin dittills bristande betalning.

Såsom icke lagkunnig vågar jag icke föreslå någon ändring i eller tillägg till ifrågavarande §; men af tillåtelsen i gällande inteckningslag, att vid inteckningsförnyelse det står borgenär fritt att inför annan underrätt, än den som inteckningen beviljat, förete inteckningshandling, hemtar jag den föreställning, att öfvervinneliga svårigheter ej torde möta för att med fordringsegarens betryggande mot förlust uppnå hvad lagstiftaren med oftanämnda föreskrift åsyftat. Ofvan åberopade medgifvande vid intecknings förnyande, meddeladt redan genom Kongl. förordningen den 13 Juli 1818, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med nu varande stadgande derom torde uppenbarligen hafva tillkommit för att dymedelst för fordringsegaren minska de olägenheter och risker, som måste uppstå för honom genom handlingens öfverlemnande till domstol å annan ort än han hade sitt hem-

vist. Mig synes ock rätt och billighet fordra att ett sådant aktgifvande på enskilds rätt icke lemnas å sido.

Slutligen tillåter jag mig fästa uppmärksamheten derpå, att denna föreskrift för landets Hypoteksföreningar, allmänna Hypoteksbanken och andra större penningeförvaltande verk, hvarifrån på grund af behörigen fastställda reglementen lån utlemnas mot återbetalning genom annuitets erläggande till lika belopp hvarje år, medföra, utom alla de för enskild fordringsegare påpekade äfventyr, stora svårigheter i tillämpningen i anseende till det stora antal lagsökningar, som ofta ifrågakomma, och dessa svårigheter äro desto mera beaktansvärda, som beträffande dylika inrättningar, då utsökning afser endast årlig annuitet, liqviden icke tecknas å skuldebrevet och detsamma icke till låntagaren vid annuitetens erläggande återlemnas. I de för Hypoteksföreningarne fastställda reglementen stadgas, att hvarje låntagare skall hafva särskild låneräkning, hvilken uppgöres med debet och kredit vid slutet af hvarje räkenskapsår, så att deraf tydligen visar sig ej mindre sammanlagda beloppet af gjorda kapitalinbetalningar och derå upplupen ränta, än ock i hvad mån låntagaren sina förbindelser fullgjort.

Det vill alltså synas som om, der endast förfallen ogulden annuitet af dylik inrättning utsökes, utdrag ur vederbörande låntagares låneräkning, då densammas riktighet ej ifrågasättes, vore tillfyllestgörande.

Genom tillämpning af här öfverklagade stadgande uppstå dessutom i och för assuranser eller resor icke ringa kostnader, hvilka till sist måste godtgöras af gäldenären och dessa utgifter blifva än mera känbara, om desamma utan annans förnärmande, kunnat för ändamålet undvikas.

Gäldenärs fördel skulle alltså äfven tillgodoses, om detta kategoriska stadgande ändrades eller åtminstone i någon mån mildrades.

Om genom de här ofvan gjorda autydningarne det lyckats mig ådagalägga, att ifrågavarande lagbestämmelse åstadkommer olägenheter af betänklig art, vågar jag hemställa:

att Lag-Utskottet måtte taga detta ärende i öfvervägande och deri föreslå de ändringar eller tilllägg, hvarigenom dessa olägenheter kunna undanrödjas.

Stockholm den 26 Januari 1880.

Er. Gust. Boström.